

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Λ. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΚΔ' ΚΥΚΛΟΣ

9ο Σεμινάριο

Η ένατη Συνάντηση του ΚΔ' Κύκλου των Σεμιναρίων ΙστορικοΦιλοσοφικού Λόγου θα γίνει, κατά το τροποποιημένο πρόγραμμα που σας έστειλα, την

Πεμπτη, 9 Ιουνίου στις 8.30 το βράδυ

Ο τίτλος του ένατου Σεμιναρίου είναι:

Γερμανικός Κλασικισμός: η Μικρή Επιστροφή
(Winckelmann, Hoelderlin, Nietzsche)

Ο γενικός τίτλος της ενιαίας θεματικής μας της περιόδου 2010 – 2011 (Κύκλοι ΚΓ' και ΚΔ') είναι:

Ελληνισμός και Νεωτερικότητα

Ή

Η Απόλυτη Αντίθεση του Πολιτισμού του Οντος
και του Πολιτισμού του Μη-Οντος

Ερευνες στην Σχέση του Κλασσικού και του Γερμανικού Πνεύματος,
στην Μοίρα της Ευρώπης και στον Λόγο του Κόσμου

Αυτήν την Πέμπτη θα ασχοληθούμε με ένα κομβικής σημασίας θέμα για την βαθύτερη κατανόηση της Νεωτερικότητας: τον Γερμανικό Κλασικισμό.

Οι Νεώτεροι χρόνοι αρχίζουν και ορίζονται στην ιστορική ουσία τους από τρία Ευρωπαϊκά μεγαφαινόμενα: την Ιταλική Αναγέννηση, την Γερμανική Μεταρρύθμιση και την Διτικοευρωπαϊκή Ανασυγκρότηση (σύσταση των μεγάλων Εθνικών Κρατών Αγγλίας και Γαλλίας). Η τελευταία φάση της νεωτερικότητας σημαδεύεται από την Γερμανική Αναγέννηση και την ταυτόχρονη άνοδο της γερμανίας σε θέση-κλειδί για τις ιστορικές πολιτιστικές και γεωπολιτικές εξελίξεις του Ευρωπαϊκού Συστήματος.

Από τα μέσα του 18ου αιώνα η Γερμανία καλπάζει πολιτιστικά και πολιτικά. Μείζονες σταθμοί στην πολιτικοστρατιωτική μεγάλυνσή της είναι πρώτον η συγκρότηση της Πρωσικής Δύναμης υπό την πεφωτισμένη μοναρχία του Φρειδερίκου του Μεγάλου, δεύτερον η αναθεμελίωση του Πρωσικού Κράτους μετά την Ναπολεόντεια καταιγίδα, τρίτον ο Γαλλοπρωσικός Πόλεμος και η σύσταση του Γ' Reich. Η άνοδος της Γερμανίας στην ηγεμονική κορυφή τερματίζεται όταν αποτυγχάνει να ενοποιήσει το Ευρωπαϊκό Σύστημα, «ο γονεύς τα παιδιά του». Η πρωτοφανής σε καταστροφική αγριότητα λαίλαπα των δύο Παγκόσμιων Πολέμων του Α' μισού του 20ου αιώνα σημαίνει ακριβώς μαζί με την πτώση της Γερμανίας και το τέλος της Ευρωπαϊκής περιόδου της ιστορίας. Ο Siegfried δολοφονείται μέσα σε ένα πλέγμα από απάτες και ίντριγκες στις οποίες εμπλέκεται η ηρωική αγνότητα της δύναμής του, και μαζί του καταρρέει το κοσμικό και θείο σύστημα – το «Λυκόφως των Θεών» του Wagner. Η μεγάλη τέχνη πάντα προμηνύει τα μεγάλα της ιστορίας.

Έχω αντιπαραθέσει το Κλασσικό και το Τευτονικό ως τα δύο νήματα που υφαίνουν την Ευρωπαϊκή Νεωτερικότητα στην πολισχιδή φαντασμαγορία της φαινομενολογίας της. Η φύση του Δυισμού αυτού συνεπάγεται και το είδος της σχέσης μεταξύ των δύο πόλων του καθώς και τον βασικό χαρακτήρα του προϊόντος της συμπλοκής των. Το Κλασσικό ως φυσική τελειότητα (το Κάλλος) είναι αντικείμενο του Έρωτα του Τευτονικού, αφού το Τευτονικό ορίζεται από τον βαρβαρικό δυναμισμό του. Η αντίθεση λειτουργεί δηλαδή ως ένα σημείο όπως προβλέπεται κατά το μοντέλλο του Πυθαγόρειου Δυισμού όπου πέρας μορφοποιό και απειρία δυναμομερής αντιπαρατίθενται και συζεύγνυνται εις αποτέλεσμα και απαρτισμό αρμονικής τάξης, «Κόσμου». (Έτσι π.χ. εξηγείται γιατί το Ελληνικό έχει αρσενικό χαρακτήρα και το Ευρωπαϊκό θηλυκό).

Όταν το Τευτονικό μένει μόνο του, στο δυναμογενές χάος του βαρβαρισμού του, παράγει για να αυτοσυγκροτηθεί τεχνητή τάξη δια πόνου πολλού και αφάτου οδύνης: πρέπει να βασανιστεί για να «εκπολιτιστεί» (πβ. Γερμανική Μεταρρύθμιση). Όταν το Τευτονικό κυριαρχείται από τον Έρωτα προς το αντίθετό του, προς το Κλασσικό, γεννά τον Γερμανικό Κλασικισμό. Αυτό το ιδιαίτατο φαινόμενο θα μελετήσουμε στην συνάντησή μας αυτήν την Πέμπτη προχωρώντας την ανατομία που κάνουμε της Νεωτερικότητας. Ποιός είναι ο χαρακτήρας του φαινομένου βάσει του ποιά είναι η ουσία του.

Ονομάζω τον Γερμανικό Κλασικισμό και την Γερμανική Αναγέννηση «Μικρή Επιστροφή» (σε αντιπαραβολή προς την Μεγάλη Επιστροφή της Ιταλικής Αναγέννησης), όχι για να τον υποτιμήσω στην έντασή του, αλλά για να εκφράσω ότι δεν είχε την καθολικότητα και την γενική διαπλοκή εκείνης. Δεν περιελάμβανε όλη την σφαίρα εξ ίσου της ανθρώπινης ύπαρξης και συμβίωσης, πνεύμα, τέχνη, φιλοσοφία, πολιτική, οικονομία, δομές, συμπεριφορές και κώδικες επίσημες και ιδιωτικές, τρόπο ζωής, τρόπο αξιολογίας και

τρόπο σκέψης στα πάντα. Ήταν φαινόμενο δυνατό, αλλά περιορισμένο και «ελεγχόμενο». Θα δούμε τους περιορισμούς που αυτό το γεγονός του επιλεκτικού εύρους του συνεπήγετο για την μοίρα του Γερμανικού Κλασικισμού και τα πεπρωμένα της Γερμανίας και της Γερμανικής Ευρώπης γενικώτερα. Και θα ερμηνεύσουμε έτσι την λαχτάρα της Μικρής Επιστροφής πέρα από την Μεγάλη Επιστροφή για την Αιώνια Επιστροφή (Nietzsche). Τρεις χαρισματικές προσωπικότητες είναι εμβληματικές μορφές του Γερμανικού Κλασικισμού, οριοθετώντας τον σκληρό πυρήνα του (ανάλογα προς την ανάλυσή μου της Ιταλικής Αναγέννησης). Ο Winckelmann στις (εικαστικές) τέχνες. Ο Hoelderlin στην ποίηση. Και ο Nietzsche στην υψηλή σκέψη.

Τραγικές μορφές και οι τρεις κυριολεκτικά. Ο πρώτος, επιστρέφοντας στην Ρώμη του μετά από ύπατες τιμές στην Γερμανία του, φονεύτηκε μια νύχτα σε δωμάτιο ξενοδοχείου της Τεργέστης από ένα περιστασιακό φίλο του. Οι δύο άλλοι διάβηκαν ανεπιστρεπτί το αχνό όριο από την έκσταση στην τρέλλα, και από την θεία μανία στα στυγερά τάρταρα, και από τη βακχεία στο σκότος του ερέβους.

Θα εξιχνιάσουμε το γιατί αυτής της τραγικότητας, το γιατί της Γερμανικής Τραγωδίας. Το γιατί του Γερμανού Ήρωα. Το γιατί του Siegfried.

Οι συναντήσεις των Σεμιναρίων γίνονται στην Αίθουσα Διαλέξεων του Μεγάλου Λόγου και Τέχνης, Πλατεία Γεωργίου Α', 2ος όροφος.

Μετά την ομιλία ακολουθεί διεξοδική, ανοικτή συζήτηση.

Η εισοδος είναι ελεύθερη.